

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Disputatio II.- De inuoluntario, violento, et coacto [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-116360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116360)

Deo vero, ea diversitas intentionis h̄ facit q̄ effectus secutus magis
 vel minus proximat ab eo qui potuit eam. Sed facit q̄ sit magis vel minus
 voluntarius physice loquendo. Et negando h̄is, nam ut aliqua sit ead̄ sim-
 pliciter aliquid effectus h̄ sufficit ut sit uterque in actu suo, sed uterque
 requiritur q̄ ipsa ead̄ per se tendat in eadem effectum, ideo claudicatio
 tibie h̄ dicitur e a poia progressiva sicut h̄ fiat vna x̄ vna illi poia,
 sed a nervo vitioso, q̄ poia progressiva de se h̄ tendebat ad eand̄ ead̄
 ad a rectam ambulacem, ex vitio a. concedit q̄itur illi effectus propter
 intentionem poia progressiva. Deus ergo n̄a bonus nec per appetitum
 vitiatum nec per electum ordinatur ad peccatum nr̄um, ideo licet h̄ peccem
 sine scitu Dei, h̄i t̄ effectus h̄ e simpliciter e propria a Deo ut a ead̄, n̄o
 solum dicitur Deus scire, maaditor e omnivne, hoc e, p̄ter intentione
 Deorum, q̄ q̄ ponit illum ead̄ intentione ut signatur peccatum, dicitur
 ead̄ v̄i peccati, nam e ad̄ ex parte ead̄ intentione determinata ad illum effe-
 ctum q̄ia multum facit ad denominatm ead̄ propria, ut videtimus inferri agen-
 tes de ead̄ peccati.

DISPUTATIO II

De Involuntario, violento, et coacto.

Non parum e de noia in his quadiobus apud Authores, id breviser ex-
 nequum, e curandum ut eodem modum loquendi retineamus.

SECTIO I

Quis sit Involuntarium, violentum, e coactum?

Involuntarium late sumptum e q̄ n̄ e Voluntarium. hoc a tripliciter p̄t
 contingere, videlicet negativè, privative, e contrarie. negativè convenit
 lapidi, nam lapidi h̄ e voluntaria mors Petri, e q̄ d̄ e illi involuntaria
 negativè. hoc item v̄ v̄ nobis involuntaria ea que nobis nihil cogi-
 tantur a q̄ ideo nec volentibz nec nolentibz eueniunt. privative dicitur
 quando potius velle e n̄ volung, v. g. potius velle extrahere incensum e
 omni, tunc extinctio incensu erit mihi involuntaria privative. cum
 a disputate p̄cedenti viderim voluntarium illud h̄ e proprie voluntarium,
 negandi e ut involuntarium illi oportum h̄ sit proprie involuntarium,
 q̄ h̄ e proprie contra voluntarium. Itio ergo e proprie datur involuntari-
 um contrarie, q̄ videtur e v̄a positivam actum voluntatis vel appetitus,
 nam sicut

nam nec ad rationem voluntarij sufficit atq; appetitus sensitivi, nec ad
rationem involuntarij satis erit de pura actu appetitus sensitivi.

Quæritur: utrum hoc involuntarium proprium debeat esse contra volun-
tatem efficacem, an sufficiat si sit contra voluntatem inefficacem? Q. debet
esse contra actum efficacem, cum voluntate. q. si dare se obicit simpliciter
voluntarium, ut qui ex metu Inferni redituit aliena, nollet redituere
et tñ voluntarie redituit. Et illa reditutio si est simpliciter involuntaria.

Dices. Et nunquam datur involuntarium simpliciter, si s. dico
habeo voluntatem absolutam et obij straxij ponitur cum effectu, nam vel potius po-
neri, vel in potius, si ponitur absolute volo, ponentur, si vero in potius, si habeo
voluntatem absolutam, nemo est. Et velle absolute a seipso impossibile.
Q. pot. esse actum efficacem licet si sit absolute, nam absolute est qui nullam
involuntatem conditionem, efficacem verò qui nullam involuntatem nisi conditionem
potestatis, itaq; efficacem est volens qua dicit si potius volo extinguere, oia
incentivum, qd per hanc actum volo quantum est ex me, in hunc modum
magis de virtute Poenitentia. Et efficacem actum voluntatis cura pec-
cata scripta licet si sit absolute. hinc est nota peccata si est simpliciter invo-
luntaria. Pecc. qd licet Deus nollet ea committi, si tñ vult impedire volun-
tate efficacem quantum ex se est. ideo etiam Christus mors sua si fuit simpli-
citer involuntaria, potuit esse illam impedire, et si impedivit et idcirco vo-
luntarie mortuus est.

Dices. Et si sit passiva iniuriam et proprie dictam, qd inie-
ria sit iniuria illi cui irrogatur, alioquin non erit contra iudicium. Q. dicitur
negando scq. nam licet aliqui in iudicio probabile, quibus fuit Gregorius
2da 2da q. 59. art. 3. alij tñ cunctos dicunt passum fuisse propriam ini-
uriam. Serry lib. 2 de iudicia cap. 7. num. 3. Bagnes 2da 2da dicta
q. 59 art. 5. totus unico ad finem. Suarez opusculo de iudicia sect. 2
num. 3. Et rationem de arbitrio est qd si prius attingit si est bona illa frequen-
tia, nam ut latius dicit in mala de incarnatione, si requiritur ad iniuriam
proprie dictam voluntas Dei volentis virtute illam rem que auferitur,
sicut nec ad inobedientiam requiritur voluntas. Prelati volentis illam
rem quam fuit, imo aliquando contrahit Prelatum pro munere suo ali-
quid recipere et tñ ex privato affectu desiderare qd si fiat, et tunc voluntas
erit inobediens, qd licet Prelati voluntatem hinc rei, hinc tñ voluntate
obligandi iuriam ad illam rem, cui voluntati opponitur inobediencia,
opponitur, inquam, quod effectum. sic etiam ad hoc ut fiat iniuria si requi-
ritur illa qui occiditur velis efficaciter inperire, qd si velit retinere sus
ad vitam suam et si dare hientiam moralem alteri supra suam vitam. ac
fuit ergo si sit et potuerunt Martyres desiderare mortem, et tñ pati iniuriam,
qd potuerunt simul velle retinere sus ad vitam suam et nolle dare facultatem
moralem

moralem supra illam nisi occisoribus.

19.

Violentum ex. Arde 3 Ethic. cap. 1. e. qd. provenit a principio extrinseco passio n. conferente vim, seu cumus principium & foris, in qd. nihil ei, qui agit aut patitur, confert. circa quam definitionem advertendum e. ad violentiam duo requiri. primum e. qd. violentia inferatur ab extrinseco, nam a seipso nemo patitur proprie violentiam. dicitur e. qd. ad hanc vim ipsam esse n. cooperatur, per quam particulam illi debet qd. est negativum. h. dicitur se habet sed etiam positivum residat per appetitum elicatum vel innatum contrarium, nam forma e. violenta. m. d. qd. licet proveniat ab extrinseco agente m. d. ipsa n. cooperante, sed n. e. extra imo inusta appetitum innatum m. d. idem ergo e. dicere passio n. conferente vim, ac dicere passio remanente, ut docet S. Thomas in 4. sentent. art. 4. ad 2. am, & ceteri Theologi. dicitur Vasquez in p. 2. cap. 2. violentia in seipso puncto 3. salas exp. 2. sect. 1. e. colligitur ex eodem Arde 2. Ethic. ad Euthemium post medium, ubi dicit violentum e. qd. e. p. n. n. seu, ut alij vertunt contra naturam.

Hinc inferitur ad violentiam requiri qd. inferatur ab alio qd. natura, deo humanitati Christi h. e. violentia carpitia proprie substituta, quia illa p. n. n. propria substituta pro duma h. e. mala sed ob hunc illa, cum e. violentia e. ab extra appetitum innatum, h. dicitur etiam causa violenta, qd. n. e. extra appetitum, appetitus e. n. e. nisi ad bonum, ut bonum, quare n. e. e. appetitus ad propriam substitutionem quando loco eius datur substituta divina.

Dubitaturo imo circa eandem particulam definitionis. an operatio violentia debeat via e. a principio extrinseco, ut nullo modo cooperetur ipsi obij cui inferatur violentia. certum e. imprimis n. extrinseco cooperatorem in omni casu naturalis, imo hoc videtur regulariter necessarium qd. effectus violentie recipitur regulariter recipitur in obij. dubium ergo e. de cooperatione in q. p. n. e. efficientis, qd. in ipsa definitione Arde videtur p. n. n. obij qd. p. n. e. n. p. n. e. agere, dum dicitur se es qui agit aut patitur nihil debet conferre. s. e. agit qd. dicitur aliquid confert, si vero nihil confert, quo modo e. es qui agit. qd. h. e. aliquando op. passum concurrat etiam active ad actionem violentam, ut si alius fortiter apprehendat manum man. e. videnter hac ipsa manu percutiat alium, tunc ego violentiam patior, e. h. ago licet n. per propriam vim sed per impulsum ab alio impressionem. v. r. r. ergo verum e. nihil e. manum meam agere, e. nihil conferre, nempe de tuo, qd. id e. confert h. e. de tuo, sed de impulsu cum violentia accepto.

Dubitaturo Do. utrum resistit seu repugnancia illa debeat procedere a virtute activa que sit in obij, an vero sufficiat qd. procedat a potentia passiva. v. r. r. lapis patitur violentiam quando delectatur in aere, qd. ille detentur e. contra virtutem activam lapidis, quo active. vel quasi active.)

actiue grauitat vt eat in centrum. maã vero jma n̄ describitur sine
forma illa carentia fõi n̄ est contra aliquam virtutem actiuam, sed solum
contra potam passiuam maã. aliquid requiritur qd sit contra appetitum
actiuum, qd violentum ē extra internum conatum, appetitũ s. motũ passiuũ
n̄ ē conatũ, ē qd alioquin tenebra ēt videnda aeri in quo recipitur pota
passiua ad recipiendam lucem. ita P. Vazquez dicit 2.5. cap. 7. in imbric.
s. phys. cap. 8. ē in tract. de fõi separata dist. 2. art. 2. vbi dicit dicunt
statum separata a corpore n̄ ē violentum. hãc rãdõ, qd n̄ ē extra aliquẽ
vim actiuam quam hãt hãc ad visionem cum corpore.

Hęc, vt dixi, ē quodno de noĩs, sed melior videbitur modus lo-
quendi eorum qui dicunt sufficere qd violentiam, si sit extra vim passiuam,
qd videbitur colligi ex S. Thoma hoc art. 4. ad 2.ũ. ē art. 5. etiam ad
2.ũ. vbi appellat pãale id ē qd ē extra exigentiam principij actiui
vel passiuĩ. Ē erit extra naturã id ē extra exigentiam actiuam vel pas-
siuam. Ē erit violentum, erit e. ab extrinseco repugnante. cum ipso
passo. hoc eodem modo loquuntur alij Philozophi ē Theologi, quãt sequũt
alij vbi supra mem. q. dicunt ergo ad violentiam requiri qd sit extra
internum conatum. illigendo hõc conatũ quamuis vim seu exigentiam
intrinsecam ē h̄ solum actiuam, n̄ passiuã. ē datur appetitũ imo magis
datur ad patiendum quam ad agendum, qd magis oritur pota passiuã
ad propriam pfectionem quam pota actiua, agendo e. formaliter n̄ pfectur
agens sed recipiendi ē maior ē appetitũ ad recipiendum, ē per se quẽs
magis erit violentum ē contra naturã id ē qd impedit potam
passiuam, quam qd impedit solum actiuam. nec obstat aliquã-
do apud Aristem naturã n̄ appellari naturã propriã s. e. hũ. cap.
vbi e. sermo ē de naturã in anima significãde secundum primariam
compositionem illius noĩs prout significat solẽm primum actiuum
seu generatiuum.

Querte tũ jmo ad violentiam n̄ sufficere, quamuis potam
actiuam vel passiuam sed saltem cui debeat actus. hinc e. hãc rãdõ
rãdõ in statu separata n̄ pati violentiam, qd licet hãc hãt potam
passiuã passiuã ad recipiendam visionem, n̄ debetur h̄ ei con-
tactus cum corpore. itẽm aer non patit violentiam quanto caret
lucẽ, qd aer n̄ debetur lux semper, maã vero jma ēt in statu vio-
lento sine vlla fõi, qd maã debetur naturaliter fõi substantiali.

Quẽs: Ē lapidi n̄ ē simpliciter violentum ē extra centrum,
qd hinc ē nunc quãto detinetur a fortiori agente n̄ debet illi centrum.
R. negatio seq: qd lapis se ē h̄ orbitatem balẽ, ad quam necessãrio
consequitur tendentia in centrum nisi imperatur, aer vero h̄ h̄ de
se virtutem cui debeat lux, sed solum potam ad lucem si adit agens
luminosum.

hominorum. ad violentiam ergo non requiritur in passio quod hic est
 nunc debeat fieri etiam ex suppositione impedimenti violenti,
 sic e. nunquam daretur violentia, nunquam e. daretur fieri opor-
 teta ex suppositione agentis fortioris, sed solum requiritur quod in passio
 secundum se antecedenter ad impedimentum extrinsecum violentie
 sit virtus adagata ad aliquid, vel si sit inadagata, ut talis cui
 daretur alterum comparativum, tunc e. si ab extrinseco impediatur
 effectus dicitur inferri violentia, quia appetitus ille infernus prout
 est effectus ad quem secundum se habet adus e. titulum sufficientem
 in eo quia talia patitur violentiam, quia secundum se habet adu-
 tum sufficientem ad frigus, ideo homo volens ambulare patitur vio-
 lentiam si detineatur ab alio, quia secundum se habet adu-
 tum sufficientem ad ambulandum e. quod e. aliis. si vero homo careret pedibus
 non pateretur violentiam si ab aliquo detineretur, quia licet haberet volun-
 tatem ambulandi, non tamen haberet principium sufficientem ex se ad eam ex-
 sequendam. sicut pariter qui vult habere pecunias non patitur vio-
 lentiam dum caret illis, quia illa voluntas se se e. principium suffi-
 cientes ad operandum suum obtinendum.

Adverte 2do quando in obto datur duplex appetitus contra-
 rius, tunc ad dandam appellationem violentia debere attendi ad superio-
 rem appetitum. v. g. in homine non dicitur violentia ambulans simpliciter,
 quia licet sit contra appetitum gravitatis quod corpus tendit in
 centrum, e. tamen iuxta alterum appetitum superiorem, quem habet vivens
 ad motum progressivum. item mors quae ubi aliquid inferri non dicitur
 simpliciter violenta, quia e. iuxta appetitum elicitum, licet dicitur
 violenta secundum quosdam.

Adverte ultimo ex Durando num. q. dist. q. 3. e. in
 2do dist. 25 q. 3 hac oratione de violento simpliciter e. in
 rigore, nam secundum quosdam ea etiam quae metu vel tormentorum
 ab aliquo facit dicuntur violenta.

Ex dictis inferri violentiam esse duplexem. alteram contra
 appetitum innatum. alteram contra elicitum. rursus haec e. du-
 plex. altera moralis altera physica. physica e. contra appetitum
 elicitum qui e. ex se sufficiens ad eandem obtinendam, ut cum quis vult
 ambulare e. impeditur ab extrinseco. moralis e. contra voluntatem
 cui moraliter debetur potestas obtinenda, ut cum quis detineatur ubi suo
 libro, e. invidie impeditur a fure, qui librum abscondit.

Inferri 2do quomodo se habet violentum ad involuntarium,
 n. e. de vi violentum e. involuntarium, ut sit in inanimatis in qui-
 bus reperitur violentum sine voluntario, nec etiam e. involuntarium

tarium e violentum, nam involuntarium e pauperi carere quibus e h
illi violentum, ut videmus.

Coactum omnibus alijs significatibus applicatur coactus ad solos
cooperantes, qui quando operantur aliquid contra vehementem inclinationem
e voluntatem liberam, sicutur cogi ad id, quare coincidit fere cum
involuntario mixto si oritur ex metu, de quo dicemus infra sectione tertia.

SECTIO II.

Quae e a quibus patiantur violentiam?

Ex supra posita definitione violentia facile experientur aliqua vitia
qua in praesenti solent committi, primum in his fere dicitur de qua
tionem de metu, quare p e h nimis imporemur. Dubitatur prope me:
an actus possit e violenta ipsi agenti? negant aliqui, mox, quia in defini
tione violentia dicitur violentum e h e cum vitia pati, sed agens
ut agens h e passum & sicut actus est contra naturam ipsius agentis h est ei
violenta. Sed ex eadem definitione, quia violentum e h e ab extrinseco
passo h conferente vim re mihi, conferente an actionem, sed agens sem
per confert aliquid ad actionem & h est pati violentiam.

Contra vitia coacta e e probabilius, quia videtur e virtus e h hie.
ad Euthemium post medium, ubi ait arduo e variata in multa fere
e pati. imo in ipsa violentia definitione e h hie. cap. j. dixit violentum
e e cuius principium e foris in h nihil is qui agit aut patitur confert.
ubi aperte proponit p e pati violentiam illum qui agit, ut notat Cus
tratus ubi h. 3. libertus, fuerit, Bonatus Florenting, e aly interpre
tes, quos refert Salas in fronti disp. 2. num. 11. idem sumitur ex Damas
ceno 2. de sic. cap. 24. ubi ait involuntarium h modo in fatiendo
sed etiam in agendo referri, ubi Sichelstoueus, Petrus habullensis consentit.

Ratio vero sumitur ab exemplo quo videtur h hie quando scilicet
aliquis vititur manu mea contra meam voluntatem ad sentiendum ali
turi e. illa percussio e mihi violenta e h mea manus reurit active
santum ut instrumentum e h regnat p e operas ut violenta etiam
respectu operantis. idem apparet in malleo e aly instrumentis artificio
liby, quae quidem quando in re p tui rurrum motu violento e simul alia
corpora impellunt, h manus violentor movend quam moveantur.

Deniq rati a priori e, quia illa actio, hunc provenit ab extrinseco
contra naturam propriam mallei; per h est ad finem contraria. ad inuon
e dicimus hunc agens in praesenti casu appellari passum rex rubicundum
h in haerenti sed de hominibus, h sufficit ad hoc ut comprehendatur non
patientis, nam licet nihil recipias intrinsecum, patitur tamen illam extrinsecam

vim

dari appetitum electum terminatum ad negationem, extra quem erit
violencia si inferatur illud malum.

Quod dicitur 4to: utrum desitio rei sit violenta rei qua desinit?
negans aliqui recentiores, quia in instanti quo desinitur, iam non est res
qua desinitur. Et tunc non potest pati violentiam, quod est non est, si patitur vim,
cum non habeat iam ullum appetitum cui adveniretur desitio, tempore autem
antecedenti desitio non erat, nec tunc erat violenta, et nunquam. contra
hanc sententiam acriter multiplicatur. Salas in presenti sect. 5. si sequeretur mor-
tem nunquam esse violentam alicui elahi, quod est falsum dicitur ex eodem modo
consequenti est loquendi.

Quasi de nocte, in qua possumus distinguere, nam vel conservatio
est imposita naturaliter ipsi rei, et tunc non est violenta desitio, ut dicitur ex dictis,
vel servatio erat naturaliter debita, et tunc desitio potest dici violenta, quia licet non
sit contra appetitum presentem, et contra appetitum precedentem, qui sicut potest suffi-
cienter fundare voluntarium et involuntarium pro tempore sequenti,
ita potest fundare naturale, est violentum, nam vel conservatio Angelus est con-
servatio debita Angelo in hoc instanti, non quidem Angelo ut existenti iam
in hoc instanti, sed prout sic iam includit conservacionem presentem, sed An-
gelo ut praesentem tempore antecedenti debetur naturaliter si conservetur
nam, quare haec conservatio est naturalis, quia est iuxta appetitum et debitum tem-
poris antecedentis, et similiter in hoc instanti non conservetur iam negatio
est contra debitum naturale, procedens quod fundat nunc violentum.

Confirmatur ex debito morali, quia eo instanti quo Petrus iniuste
occiditur, patitur veram iniuriam, licet tunc iam non existat, et quidem
si potest unus homo annihilare alium, sicut potest occidere, eodem modo peccaret
contra iustitiam invidie annihilando, sicut nunc in homicidio, sed tunc
non faceret contra. Ius quod haberet homo eo instanti quo annihilaretur, quia homo
non existens non habet ius, sed faceret contra ius quod habebat tempore precedenti
nec tunc annihilaretur, quod sufficit ad iniuriam presentem, et similiter
dicitur potest de violentia contra debitum naturale.

Hinc patet ad fundam. strariam, dicimus est non requiri quod tunc
existat casum ad hoc ut tunc patitur violentiam, imo deo patitur
violentiam quia ^{non} existit, cum debetur ei existit tunc. habes .a.
mille exempla; calor est. tunc vincitur quando expellitur a contrario,
et tunc tunc quando expellitur iam non est nec residet.

Dicitur et toto etiam tempore sequenti patitur violentiam res
qua desinit, quia non magis caridit illi primo instanti quo desinit quam
tempore sequenti. negatur sequens, sicut non dicitur tempore sequenti
resistere, quia desitio notat exitum immediate prius, ita etiam non dicitur
tempore sequenti pati violentiam pro eadem rationem, quia per violentiam
significatur

significatur fieri tunc aliquid contra debitum conuale, id quidem verum
 In uno instanti, tunc s. debetatur conseruatio, tempore s. sequenti iam n
 debetur, uno debetur materialiter n reproduci supposito qd semel de vit. qua-
 re. n dicitur vltim violenta negat casibus nisi denominatiue ex definitione
 violenta pposita.

Quaeritur sibi: rtrum Deus possit inferre violentiam alicui
 creaturae. Pa sentia negat. Cajetanus & Contrary apud Vasquez in presenti dy.
 2. s. cap. 4. quos sequitur Palladius in 2do d. 2. s. prope finem, qd creatura
 ea nra via subiectatur & subordinatur Deo & nunquam resistit Deo, & per
 sequens nihil fit a Deo in ipsa vtra eis resistiam. alij distinguunt de appe-
 titu elicitu & innato, & dicunt pde sibi violentiam creatura a Deo contra
 eius appetitum elicitum n vero vtra innatum, pa licet appetitu elicitu possit
 resistere Deo, n th innato.

Superior videtur sentia affirmans, quam tenet Bonaventura in 2do d. 2.
 2. s. art. 2. q. 5. Vasquez vbi supra. Valentia in presenti puncto 3. Palu-
 dang Durandus, Gabriel & alij, quos refert & sequitur Salas sect. 5. & videtur e
 s. Thoma q. 9. de pota art. 1. q. 1. art. 1. & in 2do sentent. dist. 18. q. 1. art. 3.
 dicentis Deum multa agere in creaturis vtra nra & inclinatioes nrales caru.
 ex quo sumitur rto huius sentias, pa si Deus detineat lapidem in aere, n infri-
 gues ignem &c n minus facit contra adam & inclinationem eorum quam si
 hoc facit ab alio agente. Item si hoc dum conatur ambulare detinetur a Deo
 violentur detineretur & sibi Deus inferre violentiam contra appetitum in-
 natum & elicitum.

Confirmatur: pa de facto aqua patitur violentiam quando calefit ab
 igne & lapis quando sursum elevatur ab equo & sibi Deus e qui concurrens cum
 igne & cum equo ut cum agente necessario d determinat eos ad illos effectus
 & licet Deus se solo eos produceret eodem modo pateretur violentiam appa-
 & lapis, nec minus s. tenentur obedire Deo operanti cum causis suis neces-
 sarijs quam operanti se solo immediat.

Dices: creatura n hz inclinationem ad proprium bonum contra vo-
 luntatem Dei. Ex eo aut n fit contra inclinationem nrae. Sed contra, nec
 lapis hz appetitum innatum descendendi deorsum etiam si detinetur a poten-
 tiori agente, hoc s. est appetere impossibile & th dicitur pati violentiam
 pa ad hoc satis e si appetat simpliciter descendere licet n cum illo repu-
 plicare. Ita similiter quando detinetur a Deo pateretur violentiam
 eodem modo.

Ex hoc ita si quidam strarium, fatemur e. creaturam habere sub-
 ordinationem materialitatem & subiectionem Deo ad obedientiam Deo etiam contra
 propriam urgentissimam, negamus vero dari creaturam appetitum innatum
 obedendi Deo in his qua sibi vtra appetitur propriam exigentiam. qd appetit
 ille

ille debet ee ad bonum suum n e. a. bonum igni refrigerari patitur
ergo sine violentiam, qd licet illa obedientia sit iuxta naturam oim
& subiectionem quam debet Deo, n e tñ iuxta seo contra suum proprium
appetitum. sic etiam terra hñ ex se subiectionem quam debet Deo obedire
artifici cui hñ pñ residere. & tñ patitur violentiam quando ab artifice
eleuatur sursum, qd illud e. tra propriam gravitatem & appetitum
terra. sic babilonius ignis quando hñ vclat obediens Deo seo patiebatur
vim qd obedientia illa erat contra appetitum innatum vrenti.

Obiicit adhuc: quare si creatura hñ inclinacem ad bonum ^{vniuersi}
ad Deo vñsum bonum & hñ inclinacem ad obediendum Deo.
S. qua melius creaturam hoc considerari vel secundum se vel vt e pars
vniuersi. imo modo idem t respicit bonum proprium e prout sic patit
violentiam quando priuatur eo bono. Zoo modo respicit bonum vniuersale,
sic pes in hoc quando mouetur patitur violentiam secundum se licet
illa motu n sit violentus sed naturalis tñ ad. similiter quando ascendit
ad vacuum patitur forte violentiam, qd ille motu e tra
eius nam licet sit in bonum vñle. s prout sic sit etiam in bonum
naturae aquae quatenus e pars vniuersi. eodem modo ignis secundum se
consideratus patitur violentiam si impeditur a Deo ne calfaciat, qd illa
negto igni secundum se n e bona licet sit bona vño prout vniuersum
comprehendit oes eas tam primam quam 2das, quare sub hac modoracoe
n e violentia, sed tñ igni secundum se e similiter violento.

Obiicit Zoo: si creatura haberet inclinacem ad proprium bonum
cum resista ad Deum ebt inordinata melinda & n datur, qd eo inordinato
eet ab autore nã. S. creaturam n haberi inclinacem ad resistendum
Deo fãlitate, hoc e, ad illud bonum etiam tra Dei voluntatem, sed ad illud
bonum malititer cuius oppositum, vult Deo e hoc sufficit ad violentiam,
neut lapis appetit centrum malititer e hoc sufficit ad violentiam sicut
n appetat habere centrum etiam contra aeternitatem agentis potentioris.

Obicitur tra Augustini 26 tra Augustum cap. 3: videns Deum
nihil inquam contra nam facere, quia d illud n e cuius rei nam qd ipse Deo
facit, quam doctrinam approbat S. Thomas 3 parte. q. 44. art. 2 ad 1mum,
e. 9. q. 105. art. 6 ad 1mum, e se q. 1. art. 3. ad 1mum. e. 9. q. 1. art. 1. ad 2um,
e. 9. q. 1. art. 17. e art. 2 ad 3um. e. 3 tra gentes cap. 100. S. Augusti-
num dupliciter vtiq; ibi nomen nã. imo pro exigentia seu curu rerum
e hoc modo vidit Deum aliqua facere tra nam. Zoo pro lege e voluntate
Dei eterna e hoc modo bellissime negat fieri aliquid tra nam. S. Thomas
dicta q. 6 de pota art. 1 talis explicit suam mentem, dicitur q. 1. re vobis
duplicem inclinacem vnam particularem tra quam Deo vñe facit, alteram
vñam seu obedientialem contra quam Deo n facit, qd hoc ebt facere et
contra

contra seipsum.

Quæritur ita: utrum possit Deus in seipso violentiam voluntati creatæ: & quidem in seipso si Deus destrueret ipsam voluntatem an inferret violentiam, tam e. videlicet destructionem ^{seipso} personis conservari e. ipsi violentiam. autem ergo procedit conservata voluntate: an possit ei fieri a Deo violentia. Respondet breviter distinguendo de actibus effectivis, & imperativis de alijs qualitativis v. g. de habitibus. & inquirendo ab hoc ultimo si habitus sui boni h. inferret vis voluntati, quando infunderetur a Deo, cum per eiusmodi infusionem h. cogatur peti aliquid malum. si vero habitus est malus & vitiosus multi dicunt h. posse infundi de potentia absoluta. supposito tamen quod potest (de quo alius) videtur illa passio h. violentia, quia est contra inclinationem voluntatis qua cogit h. habere illum habitum nisi quando ^{acquiritur} exercitio suorum actuum, actus tamen quos postea voluntas habere dicitur, cum illo habitu h. est violentia, quia h. est vis ab habitu sed ab ipsa etiam voluntate de suo e. habere concurrente.

Quos attinet ad actus imperatos certum etiam videtur posse voluntate pati violentiam ut cum quis cogitur in virtute vel moveri a alia huiusmodi, motus tamen qui insurgunt in appetitu sensitivo repugnante voluntate h. est proprie violentia, quia voluntas h. est de se vires sufficientes ad regnandos vis eos motibus. Denique quoad actus effectivos ipsius voluntatis certum etiam videtur posse ipsi inferri violentiam quoad negationem actus, v. g. si videtur Deum negaretur concurrere ad dilectionem ipsius autem habet h. cognitionem alberis obli. in via, negaretur concurrere ad amandum ipsum.

Sapienter Vasquez in presenti disp. 26. cap. 5. inoralcom negationem concursus tunc solum e. violentiam quando voluntas præventæ & cogitatio, & quæ ad amorem, h. vero si cogitatio solum mere sufficiens. hoc tamen ⁱⁿ ^{casu} ^{contra} displicet & merito quia neutra cogitatio exigit amorem, atque ideo ex hoc capite negatio amoris h. est violentia, utraq. tamen exigit concurrere in actu ipso ad amorem si utraq. sufficit ad amandum, & per consequens in utroque casu fit violentia & negatio concurrere in actu primo.

Restat dicere de ipso actu positivo voluntatis, de quo coram e. vera sententia negat posse e. violentiam cum S. Thoma, parte. 2. 22. art. 1. videtur Vasquez in presenti disp. 26. cap. 5. Valentia in presenti puncto 3. ratio est, quia repugnat e. simul voluntarium & involuntarium simpliciter, sed ois voluntas est habet voluntaria e. iuxta appetitum imo & quomodo appetitibus & h. fit e. involuntaria simpliciter nec violentia. habet. a. habet sed maiorem vim in nostra sententia, quia negat posse voluntatem produci a solo Deo sine concursu voluntatis. utriusque h. involuntariam simpliciter, nam bene fit e. secundum quod involuntaria e. violentia, ob id quod prius posset effectiviter aliquid obli. & postea prædeterminaretur physice, vel aliter necessitaretur a Deo ad illud amandum, tunc amor est quidem in se
volun-

voluntate absoluta & efficaci, qui e. coactus vult vere velle, atq. ideo qui
metu coactq. negat fidem gratissime peccat & negat illa fuit voluntaria,
nam sine voluntario n. datur peccatum.

24.

Contra hanc vltimam & duplex obiectio: jona ex auctoritate Artus & s. Thomae,
qui videntur contrarium asserere, nam Artus & Thie. cap. p. dicit simpliciter
neminem rerum earum sponte sua iacturam facere; & paulo inferius talia
quidem impet. sponte quicq. agit at. simpliciter fortasse inuitus, nemo namq. ta-
lum quicquam per se expeteret unquam. s. Thomas 2da 2da q. 142. art. 3.
docet quae metu fiunt n. e. voluntaria simpliciter.

De mente Artus & s. Thomae satis videri, nam ostendit vult ea quae
metu fiunt magis e. voluntaria quam involuntaria, ut videri potest s.
Thomam in 1o sent. art. 6. ubi rationem nrām satis probat, e. apud Artum Mo. cap.
j. quando ergo fortis dicit ad q. metu sit se simpliciter involuntarium,
illa vox simpliciter n. appellat supra involuntarium sed supra id q. metu fit,
quasi dicit ad q. metu fit v. g. proiecchio mercurij in mare simpliciter, hoc e.
secundum se considerata n. e. voluntaria, e. si voluntaria prout in circumstan-
tijs. qui tenet ex dat. agere ex ipso Art. ubi qui rationem reddens emittit dicitur
subdit: sed n. ut coactorum salutis ead. oēs faciunt, x. o. potest nemo e.
quicquam tale ipsum se optauerit. ubi ostendit per se simpliciter illigi
si secundum se e. amabile. eodem modo explicat, s. Thomam s. Salas in 1o sent.
2da q. 3. art. j. sed metus ab dicunt s. Thomam si simpliciter accipere pro
coactum si pure e. sine ratione involuntarij, in quo sensu negat e. volun-
tarium simpliciter sed mixtum, quae interpretat. concordat ex ipsius verbis.

Contra hanc it. explicatōem Artus obijci potest verba sequentia ex eodem s.
Thoma ubi, quibz dicit ea quae fiunt ad similitudinem eorum voluntaria in
particulari quam in cōm. q. n. involuntaria secundum se e. voluntaria
in circumstantijs particularibz, ut quibz, sed potest e. contra. q. ea quae metu
fiunt v. g. proiecchio mercurij hoc considerari secundum rationem coacti du-
plex. jmo quatenus e. proiecchio mercurij amabilem, e. secundum hanc rationem
consideratōem eodem e. involuntariam secundum se, voluntariam vero in par-
ticulari prout proiecchio mercurij e. necessaria ad salutem. 2do sit considerari
illa proiecchio in cōm. sub ratione ipsius metus necessary ad salutem e. secundum
hanc consideratōem eodem e. voluntaria, dicit. e. amant media necessaria ad
salutem prout talia it. prout verq. consideratur hoc medium in particulari
reducet proiecchio mercurij ad salutem necessary, e. quidem simpliciter volun-
taria sed minus voluntaria quam fuerat sub, ratione coacti, h. e. tam mixta cum
ratione involuntarij. jmo modo loquitur Artus & s. Thomas in 1o sent. quando di-
cunt ea quae metu fiunt, e. secundum se involuntaria, hoc e. proiecchio pro
mercurij secundum se. e. involuntariam, voluntariam vero in particulari
prout e. necessaria ad salutem. 2do a modo loquitur s. Thomas subto art. 3.

quando

quando dicitur de nino voluntariam in particulari quam in cois illud
quod pertinet ad timorem, hoc est, magis voluntarium est sub ratione cois fugae
mali quam in particulari, si tunc dicitur est voluntarium absolute etiam prout
lex tale medium fit.

¶ Ea obiectio est, quod ea quae ex metu fiunt non habent valorem ex defectu
sufficiens, conuictio, ut professio, matrimonium, et alia huiusmodi, si non sunt
simpliciter voluntaria, si scilicet voluntaria esse habere effectum. ex resolutione
aduersa. magis est controversiam, an ea quae ex metu iniuste illato faciunt
sunt valida de iure iuris, an vero irrita. multi est. tenent esse irrita, quos
refert et sequitur Salas ubi supra num. 2. alij vero dicunt ea esse de iure valida
et valida de iure positio aliqua fieri irrita. alia vero ad petitionem eius qui
metum patit. hoc potest Sciucio. tunc tenent multi quos refert et sequitur
Thomas Sanchez lib. 4. de Matrimonio cap. 2. §. 14. et 15. iuxta quam sententiam
facile est ad objectionem negando hoc, quod tunc non est huius loci eam qualiter
tractat, quae magis spectat ad maiorem de iustitia et iure, notandum est etiam
resistentia imbecillitas est contractus non dico est irritus, quod deficiat vera libertas,
nam si attinet ad libertatem non est maior libertas quando metu iniuste infertur,
quam si iniuste iniuste tunc condit metum iustum non iniuste. non est
tractum imo nec ea de eadem debere iudicia reservari. non ergo deficiat libertas
et voluntarium simpliciter in eiusmodi actibus, sed tunc est annullatur
vel rescinduntur in domino eius qui metum iniuste intulit, ne de hoc occasio
secleratis ex nris relictis commodum reportandi.

Quaeritur 2°: an quae ex metu fiunt sint involuntaria secun-
dum quod dicitur affirmativa ex S. Thoma in presenti cois et acta. imo
quod quae ex metu fiunt afferunt tristitiam etiam quando fiunt. 2° quod
facile ignoscimus, ut qui ex metu peccant, quod magis voluntarie peccant.
3° quod illud obiectum secundum se non est amabile, sed prout in eo est amantissimum
et modum necessarium ad vitandum malum imminens, si non est voluntarium
relatum se sed potius involuntarium. 4° timor, et a prioribus huiusmodi mor-
tuum est iuxta voluntatem absolutam quae hoc vult illas proijcere in ista
aliam voluntatem et amorem erga merces quas vellet retinere et dolet de pro-
jectione earum, et huiusmodi proiectione, ut voluntaria prout est iuxta iustitiam volun-
tatem, est tamen aliquomodo involuntaria prout est contra 2^{am}.

Contra 1^{am} obicitur imo non semper qui ex timore moritur habet illam
voluntatem erga obiectum oppositum, et non semper effectus erit involuntarius
secundum quod, hinc stat in eo qui ex timore cois contra mortem commo-
dit sine illa in repugnantia se in eo qui, ex metu Schenna servat peccata
viciosa, si est dicit nollem restituere nisi est infernus, alioquin iam peccaret
in hoc ipso actu. Et semper illum affectum contrarium habet.

¶ Permodum est in presentibus de iis solum obiectis quae iniqua et
frustia

tridua secundum se nec ullam aliam hinc amabilitatem, qualis e pro-
 rector mercurum in naufragio, in his. a. aut tempore aut forte tempore est
 affectu contrarius erga bonum qd relinquimus. Ille etiam qui ex metu
 Gehennae servat jecata hinc affectum erga pecunias quas restituit, rade
 curge aliquomodo involuntaria illa restitutio, hinc peccatum qd h dicit
 explicito nollem restituere, si h cet Inferny, sed solum hinc effectum s. m.
 phem amoris erga pecunias quem regia ruperat ex timore Gehennae.
 requirunt ergo ad hoc genus involuntary qd hoi operetur ex metu ma-
 ris mali, prout loquuntur hies e. Thomas iugia citi. & Damascenus
 2 de fide cap. 29 circa finem, e alij in quibz verbis duo includuntur.
 s. m. e qd id qd h ex metu ut malum e apprehendatur ut malum. 2. non
 e qd fiat ex metu, hoc e, h ex amore, vel concupiscentia sed ad vitium
 magis malum. h e. a. necesse qd illud aliud ut reuera magis malum, nam
 qui ex metu mortis negat fidem h facit id ex metu maioris mali, sed
 sufficit h ut magis malum in apprehensione vel certe in estimade pas-
 tica, hoc e, qd magis caret vitare quam illud aliud.

In tra obices 200. affectu erga merces quando proyiciuntur
 h e a brolyz ut conditionates & prorecho mercurum h e tra illum affectum,
 nam voluntati conditionate, qua solum sub conditione volo dare librum
 h opponitur retinere utrum h pozita conditione & voluntati conditio-
 nate retinendi merces si ptem une vite periculo h opponitur prorecho
 mercurum qd vita periculum & hoc prorecho h e contra illam voluntatem
 & nullo modo e involuntaria cum h sit contra illam voluntatem.
 & functionem mercurum h e involuntariam prout e tra illam voluntatem
 conditionatam, sed prout e tra alium affectum priorem erga merces, qui
 hinc h sit effeact e h affectu e acty simplex quo naufragg amat e am-
 plectitur affective merces ex illo affectu inclinatur ad cas retinendas,
 contra quam inclinationem facit cum vite denario cas, eroyit, qualis, e.
 ut ille affectu a moris simplicis explicabimus magis statim puncto se-
 quenti agones de concupiscentia.

Obices 210. ille affectu erga merces h e metyico a mor mercurum,
 mety. a. e fuga mortis imminente & si affectu erga merces facit qd carum
 prorecho h involuntaria h dicitur bene qd mety caat involuntarium qd obij
 videret qd qd mety mortis caat involuntarium, v. e, facit qd ex prorecho
 ut involuntaria, qd qd amor mercurum caat involuntarium, hoc e, facit
 qd prorecho ut involuntaria. & metum mortis caare involuntarium
 significative, hoc e, caat projectionem mercurum qud renominatur in-
 voluntaria ab amore mercurum, affectu, a. erga merces hinc renominet
 involuntariam illam projectionem, qd h caat illam vno vellet impingere,
 vco ille affectu h dicitur caare involuntarium, qua dicta h circa metum
 locum

locum hnt n̄ ipsum in metu appetitū contrariū, sed voluntatis etiam
Angelica vel s̄a cogitata.

De Involuntario ex concupiscentia.

Secundum coput voluntarij mixti fit de concupiscentia. e. a. concupiscentia
contra quoddam antecedens, quoddam consequens. de consequenti h̄d ser-
mo, q̄ nec cadit voluntarium nec involuntarium nisi in ordine ad alij
subsequentes in ordine ad quos r̄am̄ent̄ & antecedens. concupiscentia
antecedens e. passio seu affectus vehemens voluntatem moventis ad aliquid
appetendum, de hac tractantur duo. p̄m̄. an causet voluntarium.
2m̄. an causet involuntarium saltem secundum quid, sicut metus.

Quoad p̄m̄. s. Paquez sup. 28 cap. 2. d̄ alij consent concu-
piscenciam semper minuire voluntatem licet n̄ causet involuntarium.
probat ex s. Thoma infra q. 77. art. 6 in corpore, ubi dicit peccatum e.
lexicus quando fit ex passione q̄ e. mixtū voluntarium. D̄o. q̄ passio facit
q̄ h̄c operetur mixtū ab intrinseco & mixtū voluntarie. atq̄ e. contra cogit
concupiscentiam a vigore voluntarium, pro quibz videt̄ s̄a r̄em s. Thoma
in presenti art. 7.

Constat utiq̄ ita concedi, ut dicamus concupiscentiam minuire
voluntatem, atq̄ nec minuire voluntarium effectum p̄m̄tum pro volun-
tario libero. loquimur verò de voluntario in totū, hoc secundum quid augeat
ex concupiscentia simpliciter n̄ minuitur. Prima pars de voluntario li-
bero natur̄ clara, q̄a p̄o vehementior e. passio mixtū relinquatur indifferen-
tialiter per sequens mixtū libertatis. 2a pars scilicet voluntarium augeat
secundum quid ex concupiscentia fit. q̄ concupiscentia e. c̄a q̄ voluntas
amet int̄sensū ob̄a p̄p̄entum. Et c̄a q̄ maior sit amor, e. per sequens
q̄o magis sit voluntarium secundum intentionem, amor e. e. c̄a r̄iter
voluntarius e. si amor crevit, crevit voluntarium.

Contra 3ta pars, q̄ scilicet simpliciter minuat voluntarium,
fit ex s. Thoma dicto art. 6 q. 77. ubi simpliciter docet mixtū voluntarium
ex passione, q̄ passio facit q̄ actū sit mixtū ab intrinseco, quia r̄o n̄ volun-
tariū de voluntario libero sed de q̄ voluntario, e. e. voluntarium
debet e. ab intrinseco. r̄o verò e. q̄, ut videmz sup. q̄ s. voluntarium
in r̄e voluntarij e. q̄o r̄issimū includit r̄elictū, q̄ r̄o ab intrinseco,
e. ex cooperatione p̄tr̄m̄. a. minuitur per concupiscentiam antecedentem,
hac e. e. extrinsece voluntati, atq̄ d̄o quatenus voluntas e. concupiscentia
mouetur n̄ mouetur ab intrinseco sed ab extrinseco. r̄uz concupiscentia
facit q̄ ob̄a n̄ ita effectū considerat, ac aut sequens q̄ volū n̄ oratur
ex tam effectū cognitione. Et q̄o simpliciter potius mixtū quam augeat vo-
luntarium. s̄a e. fit in r̄s̄p̄tione voluntarij, scilicet p̄cedere ab
intrin-

intrinsecus, cum cognitione. inum hie sequantur hie & males, duo
 vero posteriora hie quia formal. voluntarij in sua voluntarij. concupis-
 centia. a. auget inum quatenus auget entitatem malem ipsi a motis
 & facit ut sit magis procedere, inuitit vero duo posteriora quia tenent magis
 formaliter ad rationem voluntarij. hinc & facilius ignoscitur qui ex passione
 peccant, quia minus voluntarie peccant. nec obstat. s. Thomas in presenti, &
 docet. e. concupiscentiam augere simpliciter voluntarium, ut magis carere
 voluntarium quam involuntarium, ~~causa~~ de verum inum e. caat e. imo
 auget aliquomodo voluntarium, ut diximus, in voluntarium a. nullo modo
 caat, ut mox videbitur.

Ita ergo pars dubij erat. an concupiscentia caperet involuntari-
 um secundum quod est ratio & negativa d. coars. ex s. Thoma in presenti art. 7.
 articulo 3. Ethic. cap. 1. Nurens, Damasceno & alijs antiquioribus & recentioribus
 quos refert Siles in presenti d. 3. num. 53. & pth: quia quia sunt ex concu-
 piscencia & sunt cum repugnantia seipsum cum iustitiae & iustitiae
 tate & si involuntaria, nam involuntaria debet e. cum reuerbia & re-
 nentia voluntatis.

Contra hanc eorum doctrinam e. etiam coars & molesta obiectio
 ex his quae diximus de metu, nam metus caat involuntarium secundum quod
 quia quando propincitur merces datur affectus simplex erga merces, quem af-
 fectum superas metus mortis sed quando ex concupiscentia ampleximur
 obitu veltum datur etiam affectus simplex erga oporidum. v. g. qui ex con-
 cupiscentia & gula comedit carnes in sua reuerbia vellet & peccat quam vellet
 tatem superat vehementia passionis & eodem modo erit involuntaria se-
 cundum quod ea comestio, & per consequens concupiscentia etiam caat inuo-
 luntarium secundum quod est metus.

Omnia veris resolutionibus. Quod distinguendo ma: metus caat in-
 voluntarium ferre, quia hunc caatur simplex affectus erga merces nego, quia datur
 affectus talis qui caat talem tributam & dolorem in causa protectione mercedum
 secundo. hinc a. dolorem & tributam talem hie caatur affectus strag quavis
 operatur ex concupiscentia, nam qui in operatur nardet simpliciter de
 operade. exemplis res illigetur, qui emit villam amoniam & magnificam,
 ex quo patet hie quidem affectum simplicem erga pecunias quod datur, & hie
 inde solore absoluto caat, imo cum latet ut hie villam quam venio rat. e
 contra qui iugit merces in masragio dolens & refugius propest, quia hie ex con-
 cupiscentia sed ex metu operatur.

Ratio a priori erga differentia ea videtur esse in mo casu voluntas
 patitur bono de novo aduenient, quando a. magis d. bonum hie de novo acquirit
 quam malum hie caatur hie ma doloris regardis, lucrum e. scilicet adfert
 gaucium, qui a. operatur ex concupiscentia semper inuadit lucrum verum
 vel appa =

vel apparet uero semper gaudet qui uero operatur ex metu n̄ lucratur,
 sed impedit minorum iactura aliam maiorem quam timet, quare semper
 tribatur, q̄ semper iatur iactura ē quocumq̄ modo operit. n̄ ergo mirum si
 quis tridetur ē delectat, sicut e. lucrum nouum semper affert letitiam, sic
 iactura noua affert dolorem. hinc s̄t uicem obtu ex metu uolunt efferre
 dolorem, ex concupiscentia uero uel amore afferre letitiam. exemplum ha-
 bes in Mariis q̄bus ipsa uita iactura affereret letitiam summam ē exul-
 tationem, eligebant e. illam et miorum ad beatitudinem quam quidenter deside-
 rant, quare gaudebant de eximio lucri q̄ ipis eo modo obtinebat. e contra
 uero Susanna delectat de morte subeunda pro tuenda castitate ē dicebat: a qu-
 tu h̄ mihi uideq̄. quare hoc. q̄ nimirum etti mortem eligebat, uel t̄n magis
 ex metu quam ex amore, uel uellet n̄ reuerti ad eum casum quo operaret
 mori uel peccare, q̄ n̄ tam cupiscebatur uingens lucrum quam iacturam
 iminentem uel uita corporalis uel spiritus alis. n̄ sic beata h̄ges q̄ a,
 tede Ambronis ad uulgatum ipat sicut ad thalannum quam fedina, lata
 iunctu; q̄ nimirum attendebat ad occasionem magis lucri ubi oblatam,
 utiq̄ egerit ē tanualiter se gessit, sed t̄n hoc cum letitia q̄ ex concupiscentia
 ē amore lucri, illa uero cum angustis ē dolore q̄ ex metu ē timore uicioris
 mali uicurrentia. illa uellet liberari ab his angustiis ē optionem n̄ habere
 morandi uel peccandi, hac uero desidebat ē uellet euenire occasiones
 quibz talis illi optio proponeretur q̄ emolumentum uingens q̄ ex tali optioe
 operabat.

Ex hac differentia mety ē concupiscentia colligit optime Thomas
 Sanchez lib. 4. Matrimonij disp. 3. num. 38. cum dicit q̄ timorem amittit
 tendi magis lucri h̄ ē metum euentum in futurum constantem qui suffici-
 at ad effectum uirtutum Matrimonij uel uitandi alios contractus, nisi illas
 lucrum tale eet ad q̄ haberet iam s̄t ille qui metum patitur, tunc e. iam
 eet timor iactura, quando uerbo mera amissio lucri potest potiq̄
 ad affectum concupiscentie qua deprecatur illud lucrum ē quo n̄ caat
 inuoluntarium, quare ille cui uoluntarius h̄ereditas si dixerit s̄tiam
 ip̄ uxorem uoluntarie. illam dicit, minime etiā si faciat, amittendi
 h̄ereditatem, illa e. n̄ ē mety sed concupiscentia ē desiderium aduentus,
 q̄ caat letitiam ē uoluntatem q̄ nouum lucrum h̄ereditatis qua aquiri.

Tunc etiam colligitur in quo sensu uerum sit q̄ dicitur timor
 si iura dicto cap. 1. q̄ soluet ad operacionem ex metu h̄ mouemur sed im-
 pellantur, amore. a. a nobis metipis ē sponte trahimur, q̄ nimirum ces-
 sante metu ab extrinseco eo ipso cessat in nobis illa uoluntas. u. g. si sens
 delectationis a sollicitudine Susanna cessaret in ipsa uoluntas morandi
 in alijs uero qui n̄ ex metu sed ex desiderio beatitudinis mortem operetur
 adire cessante Tyranno ipsi uenderent mori pro uera libertate, q̄ scilicet

n̄ soluit

non solum ab extrinseco sed ab intrinseco conceperant illius mortis scien-
derium.

27.

Contra hunc modum, quo etiam hoc discrimen explicui, reuocatores
aliqui obijerunt experientiam qua constat illos etiam qui non ex metu sed ex
concupiscentia vel amore operantur operari cum tristitia & dolore,
v. g. qui ex stupri amore cogitur noctes insomnes ducere armorum
pandere operibus, item qui ex amore doctrinae litterarum studio attendit,
vel lucra eadem arti laboriosa, dolent et hi oes se tristantur sub gravi
rugo vigiliarum & laborum. h. si beata Agnes hilari, festinabat ad mor-
tem, si erat, ingunt, quia seip. operantur ex amore gloriae eterna, sed quia
ex intermississimo & anhelantissimo affectu in facit, nec. quia habet concu-
piscencia sed intensa & vehementi absorbet affectum tristitiae sic amorem
boni contrarij. Unde, concludunt non esse discrimen inter ea quae ex metu fiunt
vel ex concupiscentia, illud quod amigruimus, sed potius de meto secundum se
affert tristitiam eo quod veretur semper circa malum, affectus vero concupiscentia
sive et per se loquendo non affert tristitiam, quia veretur circa bonum quod potius affert
gaudium, quia est conueniens voluntati, aliqua vero affert tristitiam ob
raturam boni oppositi, hoc tamen est per accidens ad concupiscentiam, tunc a-
casem erit ratio de concupiscentia & de metu, nam illud etiam quod ex concupis-
centia fit est inuoluntarium secundum quod per tristitiam illam, sicut de
fit ex metu, illa vero cois regula intelligenda est per se loquendo, quod scilicet
illud quod fit ex metu per se loquendo est mixtum ex voluntario & inuo-
luntario, si vero id fit ex concupiscentia per se loquendo.

Hae motus declarandi differentiam meto & concupiscentia. ut
ab hoc ultimo inquam. Difficilis mihi est. Imo quia tam meto quam concu-
piscencia tenentur ex se ad bonum & conueniens, sicut et qui deuenit
villam quam emit fertur ad illud bonum, sic qui proicit merces ex metu
mortis fertur ad bonum vite quam amat, quod si fertur simul ad aliud
malum scilicet ad raturam mortis, hoc dicitur ego esse per accidens ad metum,
ut est de metu abig illo malo & tristitia, nam qui comedit cibum suum
ne moriatur, hoc quidem metum mortis, est tamen fertur in vllum malum
necum tristitia & sicut concupiscentia secundum se deuenit a malo
est a tristitia, sic meto secundum se est sicut meto aliquando fertur ad malum
quod est necessarium ad vitandum aliud malum & tunc affert tristitiam & cadit
aliquid inuoluntarium secundum quod. sic etiam concupiscentia aliquando
fertur ad malum necessarium ad acquirendum bonum & tunc habet tristitiam
affert, & cadit inuoluntarium secundum quod. sicut ergo hoc est regula generalis
quod ois meto cadit huiusmodi inuoluntarium secundum quod, sed tunc solum
quando ex metu maioris mali amplectitur aliud malum. sic etiam potest esse
similis regula de concupiscentia quod si ois concupiscentia causet erumionem
in uolun-

involuntarium, sed tunc solum quando ex amore maiori boni amplectimur carentiam a bono boni, atq; adeo h' erit iussum inter affectum timoris & concupiscentia, cum se neutro part' dari regula generalis e' de utroq; pot' dari regula cum eadem limitate.

Illud vero qd dicebant metum venari circa malum e' ideo afferre tristitiam, contrinet, in fallor, appropinquat, nam metus mortis, v. g. ex quo properantur merces vitatur quidem circa malum mortis qd metumimus, sed n' affert tristitiam de illo sed de iactura mercurii, h' qd e'. hoc tristari de morte quam certo scit vitandam per illud medium, alioquin tristaretur etiam qui ex metu mortis certo in m' raris, nisi comedit, comedit utum ruam abiq; ragnantia, malum e. mortis appropinquat idem e' in utroq; casu. malum h'p' circa qd vitatur metus e' qd metumimus n' affert tristitiam q' reddat actionem involuntariam secundum quod, nam tristitia quam affert metus n' e' de illo malo qd metumimus, sed de alio qd eligimus ad vitandum ut qd metumimus. in hoc q. sciam concupiscentia etiam venari qd circa malum n' qd concupiscentia sed qd eligimus ut medium ad habendum bonum concupiscentia q' n' magis per se affert metus tristitiam qd vitetur circa malum quatin' concupiscentia, cum utroq; affectu pot' de tunc illo malo adiuncto de quo tristitiamur, malum a. qd metumimus, n' sit illud de quo tristitiamur nisi qd reddat involuntariam illam actionem, sed illud aliud malum qd incurrimus ad vitandum malum qd metumimus.

Ad duplicem qd illa explicat axiomatis ratio de differentia inter metum & concupiscentiam vident ois vixitorem doctrinam illam Theologorum ad proxim' & casus morales. vidimus v. quomodo ex illa doctrina Theologi deducant contractus factos ex metu vel ee irritos vel e' obere irriti eo qd erat involuntary secundum quod, n' vero contractus qui fiunt ex concupiscentia quocumq; illa sit, n' a. e' vera doctrina illorum n' contractuum eodem modo deberet irritari contractus facti ex concupiscentia quando fiunt cum remittentia et tristitia ob carentiam boni oppositi, cum fiunt per se eandem rationem involuntary. nec dicas deo h' irritari ac recitari e' utrosq; contractus, qd contractus facti ex metu tunc solum irritati quando metus e' iustus illatus, at vero concupiscentia n' infertur iustitiae ab extrinseco sed orit' ab intrinseco. hoc, inquam, n' satisfacit. imo qd y etiam auctores qui docent Matrimonium ex metu quocumq; casente in constantem firum tunc iuste sine iustitiae illato e' irritum, n' dicunt illud de Matrimonio facto ex concupiscentia etiam cum tristitia e' obere qd iacturam boni oppositi, nec ea sententia probabilis erit in praxi, cum h' sententia e' nulligata Matrimonij ob metum etiam iustitiae illatum probabile ut, ut multis auctoribus eiq; relatis, fatetur Thomas Sanchez lib. q. Matrimonij sup. jz. num. j. sermo qd qd etiam contingere qd affectus concupiscentiae

concupiscentiae

concupiscentia inuide inferatur alieni, ut si quis fingat se ducem & nobilem ut ostineat nuptias alienij foeminae, quae ex consensu illarum opum & gloria nabit illi, tunc quidem concupiscentia illa inuide, in- fertur & pro dicitur, n. tñ irritat Matrimonium, cum n. interueniat error circa personam sed circa qualitatem, e. aliunde. n. fiat ex metu sed ex concupiscentia, qd. n. inueniunt haec n. caat in voluntariam neque metus, alioquin dicitur hoc Matrimonium eadem rati irritari, sicut quando fit ex metu inuide illato.

Nunc ad argum. qd. contra animam doctrinam fit ab his aut horibus. R. dicitur facile, nec n. negare eum qui operatur ex concupiscentia p. c. etia aliquando habere penitentiam aliquam & dolorem ob idcirco boni operis; sed dicimus illam n. e. tristitiam aut dolorem simpliciter e. absolute, ad excludendum quid; at vero e. contra quando operatur ex metu maioris mali semper operatur cum penitentia & dolore simpliciter e. absolute. qd. ex supradictis potius facile explicare exemplo vulgari. mittunt v. g. parentes filium suum ad curiam Principis cum sibi accersentes ut illum ad honores & gradus superiores exaltet. mittunt illum, inquam, ex concupiscentia & desiderio illius boni, sed cum tristitia aliqua & dolore ob absentiam filij, quem dolorem testantur lacrymae quas in discessu fundunt. cocturum ille dolor n. e. absolute, sed secundum quid, dolor e. absolute e. quod ita volumus ut si est in nostra potestate, vellemus auferre, eadem doloris e. maiore neut antea, illi a. parentes etiam rata optione, possent auferre eadem si uellet aut manere, sicut antea, sed emere illis lacrymis bonum e. emolumentum filij. n. hnt ergo dolorem & tristitiam absolutam, sed per modum sollicitatis simplicis. at vero qui ex metu mortis proicit merces sibi dolat & tristitiam absolutam quae n. potest vellet erg. auferre. & eadem doloris seruet naufragum e. maiore neut antea, & dolet absolute, qd. cogitur ad raturam aliquam reuerendam, nec pot. manere neut antea erat. sic etiam qui ducit, qui comparat partem laboriosam, qui ex amore turpi vigilat & patitur, hnt quidem dolorem aliquem, n. tñ absolutum eum nolit carere illo bono coctura e. e. manere neut antea, atq. asco magis gaudeat de lucro illo quam doleat de iactura pretij e. c. ubi e. apparet discrimen inter hos affectus, qd. qd. operatur ex concupiscentia mouet seipsum, n. e. vult manere quietus in eodem statu in quo erat antea, sed ex affectu amoris noui boni vult mouere & e. egredere illud bonum, deo voluntarie operatur; at vero qui ducit ex metu maioris mali mouetur cum repugnantia ad motum, nam si potest vellet n. moueri sed e. quietus in eodem statu in quo erat antea, si ergo mouetur, mouetur aliquo modo ab extrinseco, inferente metum contra defectum appetitum n. mouentis, si potest, hnt e. qd. minus voluntarie operatur, qd. magis impellitur ab extrinseco contra internum impetum quo absolute vellet

vellet non moueri, sed possidere quae pro possideret.

De Inuoluntario ex ignorantia.

Ignorantia diuiditur a S. Thoma in scientiam art. 3 in antecedentem, concomitantem, & concomitantem. ignorantia antecedens est quae est causa actus & igitur non potest impediri. v. g. cum quis occidit amicum ex aduersariis de feram nec potuit aliter existimare. ignorantia consequens est quae oritur ex alia quae voluntate directe vel indirecte, ut qui non interrogauit cum pectore de diebus veniendi & ideo violauit ieiunium. concomitans est quae nec est causa sed fiat actus nec in tolleretur impedit actionem, ut cum quis occidit hominem existimans eum feram quem tamen etiam occideret si hominem eum sciret.

Alter est magis immemorata sit diuidi ignorantia in eam quae est causa actus, & in eam quae non est causa actus. sub primo membro sit contineri aliqua etiam ignorantia consequens & aliqua antecedens, sub 2do concomitans. rursus sit diuidi 3to in ignorantiam voluntariam & in inuoluntariam quorum quauis sit causa est non est causa actus. 4to sit diuidi in ignorantiam culpabilem quae oritur ex culpa ignorantis, & in inculpabilem. in qua diuisione aduerte non est deum ignorantiam culpa contractam & inculpabilem, nam aliquando Deus permittit peccatorum in peccatum peccati praecedentis pati poena aliquas ignorantias vel carere aliis que homini quae sunt ignorantia non dicitur proprie culpabilis, quia non fuit voluta ad hoc, in re nec indirecte. 5to ignorantia culpabilis diuiditur in affectatam & negligentem. affectata est quam aliquis directe vult & procurat, negligens vero est quam aliquis non expellit cum potest. 6to ignorantia diuiditur in ignorantiam inuincibilem & vincibilem, illa est quam aliquis non potest vincere, haec vero est contra quam potuit expellere si voluisset. 7mo diuiditur in habituales quae est proprie ignorantia, & in actuales quae est obliuio seu inconsideratio actualis eius rei quae iam scietat. ultimo diuiditur in ignorantiam negatiuam, quae v. g. aliquis nescit an sidera sint parua, & in ignorantiam grauiam dispositionis quae addit errorem posituum, ut qui ita ignorat definitionem hominis ut erret positue circa eius essentiam.

His suppositis S. Thomas in praesenti tractatu tres scholae. prima est ignorantia concomitans non causa voluntarium nec inuoluntarium sed non voluntarium. 2da est ignorantia consequens non causa inuoluntarium simpliciter sed inuoluntarium secundum quod. 3ta est ignorantia antecedens causa inuoluntarium simpliciter. 4ta schola est: quae quando aliquis occidit hominem quem putat esse feram ille actus sub ratione homicidii non fuit cognitio & non fuit voluntarius, quia voluntarium non est nisi ex cognitione. rursus non fuit inuoluntarium, quia eo erat animo occisor ut occideret hominem sic enim

agnouit

aggravet & ea ignorantia h̄ facit actum illum voluntarium nec involuntarium sed h̄ voluntarium. *2da de neg. xlvij. p. 1. q. 1. ignorantia antecedens facit qd homicidium h̄ sit cognitum & facit qd h̄ sit voluntarium & eam aliunde h̄ sit contra inclinationem.* 2da de neg. xlvij. q. 1. ignorantia consequens e voluntaria. Ex ea sequitur h̄ e involuntarium quia si sciret e die m̄ v̄ h̄ comedent. Tertia de neg. conclusio probatur: quia ignorantia antecedens facit quod homicidium non sit cognitum & facit quod non sit voluntarium, et cum aliunde sit contra inclinationem quam h̄t amicus h̄ occidendi amicum illo modo, iam erit ois involuntarium.

Contra has r̄sides s̄t aliqua obiectio. p̄ma s̄t p̄ma r̄sides: q̄a aliquando concomitans facit actum peccaminosum & voluntarium. s̄t p̄t̄ in casu supraposito de occidendo hominem quem putavit e feram occidendo etiam, hodie si cognovisset, potuit e. e voluntaria illa ignorantia eo qd h̄ sollicitudinem diligentiam debitam in procedendo an eēt fera vel hō eēt adhuc eēt ignorantia concomitans, q̄ h̄ eēt eā occidendi & ignorantia concomitans h̄ e voluntaria, e per consequens care voluntarium, actus e. qui sequitur h̄ e eā voluntaria, voluntaria e.

2da negando s̄t s̄t solutio loquendo, e ad probandam recedo illam ignorantiam tunc e voluntariam e culpabilem, nego s̄t ex ipsa sequi homicidium voluntarium, cum e. ignorantia tunc h̄ sit eā occidendi ut supponitur, h̄ sequitur homicidium ex illa ignorantia, erit quidem homicidium culpabile e voluntarium h̄ quatenus sequitur ex illa ignorantia, sed ex profectione sagitte quam voluntarie proiecit cum deberet h̄ procaere sed procaere periculum homicidii qd fuerat iam p̄vinda. ignorantia itaq̄ concomitans quantum d̄ de x. semper facit actum h̄ voluntarium, qd si eo casu homicidium e voluntarium h̄ oritur ex ignorantia illas voluntarium, sed ex voluntate, profectioni sagittam in eo periculo p̄viss.

3da obijciat. semper e voluntaria illa actio etiam si h̄ eōset hō de periculo, semper e. oritur ab intrinseco & nunquam erit h̄ voluntaria. R̄ semper e voluntariam quatenus d̄ proiecit sagittam, h̄ e voluntariam semper secundum circumstantiam homicidii, nisi ea circumstantia fuerit aliquomodo cognita vel saltem obligat carendi aut eximianoi.

Tertio obijciat. ignorantia concomitans nullo modo e eā illi homicidii, q̄a nec directe nec p̄vincte infuit. Et e obiectio care h̄ voluntarium, sed potius qd h̄ eā voluntarium. 2da r̄sides, consequens h̄ eā h̄ voluntarium secundum positivam illi actiois d̄do, h̄ eā illius in r̄sides h̄ voluntarium nego. itaq̄ ignorantia concomitans h̄ e eā.

da ille

Ipse ille prociat sagittam, prociat et eam, e forte. libentis, si h' est igno-
rancia, sed e' cha' q' ea prociat h' sit voluntaria, sub voce homicidij,
aufort e' sciam qua posita illis homicidijum est voluntarium.

si uerit imo hanc ignorantiam concerni tantum quando n' e'
voluntaria excusare ab effectu malitia licet n' ab affectu, v. g. qui occi-
dit ^{homicidij} ~~homicidij~~ p'ntans e' feram sed ita dispositus ut occideret libentis in mi-
cum, licet int' eius p'ccat affectu hominidij, h' t' ext'is nec contra heret
irregularitatem, quicquid dicit Covarruuias, quem impugnat Salas in
p'ccati num. 18.

Querte 2do dicit aliam ignorantiam concomitantem qua
appellatur impertinens, q' nec excusat, nec excusat ex etiam ex parte o'cti,
ut si aliquis furctur putans e' Sabbathum cum sit feria 6ta, illa e' igno-
rancia impertinens, h' e' de circumstantia impertinenti ad malitiam furti.

Contra 2dam uolentem objicitur q' d' q' ignorantia antecedens
in tm' caat inuoluntariam simpliciter in quantum excludit sciam que
si ad e' effectus n' feret, sed ignorantia consequens uem facit, uero e' d' d' d'
sciter qui cum ignorantia consequenti occidit filium putans e' feram &
si n' ignoraret n' occidisset & beatiss' illa erit simpliciter inuoluntaria
& non solum secundum quid. Confirmatur ex Acte 3 Ethic. cap. 1. ubi ait:
Illorum qui per ignorantiam ^{operantur} ~~operantur~~ is quem faciunt potentes, inuitus
egresse dicitur & qui operatur cum ignorantia consequenti meriti operat
inguidem tribuatur ac uolente scia.

Et p' hinc uolendo maiorem, ignorantia antecedens caat inuolun-
tariam simpliciter in quantum excludit sciam sine affectu excludente
illam sciam, in quantum excludit sciam utcumq' nego, v' ad ergo differen-
tia inter ^{ignorantiam} ~~ignorantiam~~ q' quando dat ignorantia antecedens, effectus
fit contra uoluntatem absolutam e' efficacem stricte, e' h' oritur ab
alia uoluntate, uero e' inuoluntaria simpliciter, quando uero datur igno-
rancia consequens e' itra uoluntatem o'io absolutam e' efficacem sed n'
contra uoluntatem assicurandi rem uolitam o'io modis, e' alio uero effe-
tus oritur ex alia uoluntate. v. g. quando pater prociat sagittam ex p'bi-
mans o'io e' feram h' ignorantiam antecedentem e' uoluntatem abso-
lutam n' occidendi illum e' nullam proxi' uoluntatem occidendi, quauis
uero dubitat an sit fera uel aliquid aliud e' h' sine alia inquisitione
prociat sagittam, iam fit uoluntatem occidendi feram uel quicquid illud
sit, cum qua uoluntate e' p' simul habere uoluntatem assicurandi o'io uolam
filij, sed uoluntatem quamdam magis limitatam n' occidendi filium scilicet
& p'hibendi merita necessaria, p' e' hanc uoluntatem absolutam uicem non hanc
adhibendi merita certissima q' assicurandam conuictam illi qui uult
saluari, aliquando n' uult o'io modis emere uiam suam salutem, uero occisio
tunc e'

bona & voluntaria quatenus oritur ex illo effectu confuso operantia cum eo dubio quarequis sine segratur.

In confirmacione dicitur h semper poenitentiam vel tristitiam arguere fuisse involuntariam actionem, quod dicitur e. solemy de peccatis quod si voluntarie committitur, et tunc in patibulo odent de furtis p[ro]bitis voluntariis, in ijs. a. qua ^{ignorantior} fuerit poenitentia subita, nisi immo asserunt scia, signum e involuntarij, h t[ame]n involuntarij simpliciter p[ro]bitis p[ro]bitis a simpliciter e secunum quia, in p[ro]cessu acceptatur hic ab h[ab]ite involuntarium, solum e. dat signum p[ro]bitis dignoscatur ignorantia concomitans e h concomitans, ut stat ex o[mn]i textu.

Obicitur s[ecundo]to: qui dat elemosinam alicui frangenti paupertatem sit ignorantiam illis fictionis e quidem consequentem, p[ro]bitis e. si vellet examinare e imp[er]are, e h[ab]it actio h e voluntaria simpliciter e, ignorantia consequens h facit voluntarium simpliciter. Major p[ro]bitis h trans- fertur dominium elemosine in pauperem factum e donatio illa h fuit un- p[ro]bitis voluntaria. I. hic intervenire dupl[ic]em voluntatem, alteram ex- ercendi illam actionem ext[er]nam, e h[ab]it e absoluta, p[ro]bitis illa actio ext[er]na e simpliciter voluntaria h obstante ignorantia consequente altera e volun- tas transferendi dominium per illam actionem, e h[ab]it e conditio ista n[on] est transferendi dominium si sit vere pauper, quare deficiente conditio- ne transferunt, h quidem ex defectu scia, sed ex effectu conditionis quam app[ro]bitis querant. I. si voluntas transferendi dominium sit etiam absoluta transferentia etiam erit involuntaria, sicut fortasse ut inustitia, vel ex eo q[uo]d his sine n[on]ale p[ro]bitis p[ro]bitis residet in h[ab]itum donatoris in oram eiq[ue] qui ex voto dat eam contractu, vel ex eo q[uo]d operans conatur errare in ob[is] illius actio qui sit p[ro]bitis ob[is] fiali subleuorem illij pauperis, e deficiente a subleuore defient ob[is] fiali, e p[ro]bitis consequens defient voluntas qua h e se transferendo dominio transiens ad subleuorem. videatur Thomas Sanchez lib. 7 de Ma- trimonio disp. 24. e Sanchez in principio de elemosina cap. 3. no. 16.

Obicitur s[ecundo]to contra 3[er]tam solucio[n]em: q[uia] ignorantia anteceden- s[e] e caa actio, q[uia] sine illa ignorantia h facit, sed actio e voluntarius cum sit actio voluntatis e ignorantia antecedens e caa voluntarij. I. igno- rantiam eo modo quo caat e nempe indirecte scilicet remouendo prohibens e caare quidem actum illum voluntarium, sed h voluntarium quod cursum e dantiam ignoratam. v. g. quando quis ex ignorantia quicorspatrem putans e h[ab]itum ignorantia fuit caa illij homicidij q[uo]d e voluntarium in rabe hominis, e inuoluntarium simpliciter in rabe paritidij.

Obicitur 3[er]mo: h semper ad e voluntatis contraria quatenus qui is operatur ex ignorantia antecedenti e h semper effectus e involuntarius. h[ab]it erit h voluntarij. I. semper ad e voluntatem contrariam saltem habite

habitualem, quatenus taliter sum habitua liter affectus erga illud obitum,
ut si scirem n̄ vellem, q̄ sufficit ut effectus sit involuntarius saltem inter-
pretatur, quia signa e q̄ n̄ cognita statim dolemus.

Quod aliquando n̄ dolemus, nam qui ex errore comedit carnes,
feria. Ita putans ee feriam statim cognito errore n̄ indiget. Sed ead-
em voluntatem non regunt, sed licet q̄ actus sponte contra voluntatem e si n̄
attulerit aliud malum, ideo pater qui ex errore occidit filium re: cognita n̄
dedit si simul sciat illam, resuscitatum, quamvis illa occisus fuerit certe
involuntaria. sic in foreto casu licet epus carniuum fuerit contra volun-
tatem n̄ affert triditiam, q̄ videmus nullum attulisse inuicemorem aut
malum, cum ipsa ignorantia inuincibilis inuenerit culpam e motu extremam.

De inconsiderate actuali fert uem ueniunt e q̄ de ignorantia
nam inconsiderate e quaedam ignorantia actualis. utra illam tñ occurrunt aliqua
supra. p̄m n̄ e: an inconsiderate seu inuoluntaria culpabilis pot e voluntaria
ab aliqua voluntate peccati qua actu exibat quando datur ipsa inconsiderate cul-
pabilis; an vero solum ut culpabilis e voluntaria ex voluntate peccati
qua n̄ voluit hoc nunc n̄ considerare. aliqui e. quod refert salas in p̄nti
nunc. e. cogit nullam inconsiderate p̄m ee voluntariam a voluntate
p̄nti foali vel in p̄nti qua sepe quod sequitur nullum peccatum factum
ex inconsiderate culpabilis ee malam malitia foali p̄nti, sed solum rem-
inuatue a malitia p̄nti, sicut peccata quae sunt tempor obriatati.
funda n̄ e, q̄ si nunc actu volo considerare peniculum q̄ iam actu obicitur
michi peniculum e considerare peniculi, nihil e. actu ^{voluntate} quia actu n̄
cognitum, quam etiam ratio p̄m n̄ p̄m illam inconsiderate e actu vol-
tam in actu, q̄ si volo nunc attendere ad lucum v. g. quando video me scire
considerare aliud aliud obit q̄ nunc obicitur michi illud obit cuius considerate
nolo quando volo ludere q̄ nunguam p̄m ee actu voluta obicit nec inuoluntate
inconsiderate ipsa p̄nti sed futura.

Quod tñ e vera sentia supponit p̄m quidem aliquando inconsiderate obit
culpabilem in ead p̄nti, aliquando vero p̄m ee culpabilem a voluntate p̄nti,
q̄ eodem bene attendere ad obitatem attendendi ad illud obit, e tñ n̄ attendere
ad illud obit, sic e. q̄ in aliquo sciat officium diuinum attendit ad illi-
gatem quam n̄ attendit ad p̄m, e tñ voluntarie aliquando n̄ attendit
quod. ut p̄m p̄m ad actum contrarium, dicimus e. obit bene michi obitatem
considerate peniculum, e per consequens obit illud ipsum peniculum, ad tunc
hoc confusio iuo pecc, q̄ n̄ habeo considerate distinctam a quam ha-
bitam. v. g. me tenet. dices: si cognosco me tenet ad considerate dis-
tinctam q̄ obicitur michi considerate distincta. q̄ obit michi considerate
distinctam sed n̄ attendit, ideo pecc, q̄ nolo habere illam distinctam, sicut
qui aduertit tenet se ad examen distinctum suorum peccatorum, cognoscit
examen

